keele kirjatööde alal, milledest kogu trükiski ilmus pealkirjal »Kasumets« (1911). Samas vaimus on K. alates 1919. a. kuni viimase ajani jätkanud oma pedagoogilist tegevust Tartu õpetajateseminaris, õpetades siin peale eesti keele ja kirjanduse ka didaktikat, koduloo ja eesti keele metoodikat ning juhatades neis õppeaineis praktikantide proovitunde. 1917 ja 1919 oli ta eesti keele ja koduloo metoodika lektoriks õpetajate suvekursustel ja tutvus 1922. a. õppereisil Saksamaa koolioludega. Tartus on K. agaralt osa võtnud seltskonnategevusest. 1907—14 oli ta E. Kirjanduse Seltsi eestseisuse liige ja seltsi aastaraamatu toimetaja, juhtides ühtlasi ka E. Kirj. S.-i koolikirjanduse-toimkonda. 1920—26 oli K. Tartu linnavolinik.

K.-i kirjanduslik produktsioon oleneb suurel määral kogu tema elutegevusest. Viljandi E. Põllumeeste Seltsis pidas ta rea populaarteadusliku sisuga referaate põllumeestele, milledest mõned trükis ilmusid. Ajalehe toimetaja tegevus Viljandis viis K.-i ilukirjanduse alale. 1896 avaldas ta Viljandis luuletuskogu »Kandle hääled«. Peaasjalikult on tema tegevus ilukirjanduse alal aga piirdunud tõlgetega. N. Wengeri kaasabil ilmus temalt »Liiwimaa kubermangu talurahva seaduse« tõlge (1899). Töötades rahva keskel võttis K. elavalt osa J. Hurti poolt juhitud rahvaluule kogumisest, seistes rahvaluule ülestähendajate hulgas virgemate reas.

Ühenduses oma tegevusega koolipõllul on K. ka produktiivne pedagoogilise kirjanduse soetaja. Temalt ilmusid: »Loogika õpetus« (1895, II tr. 1910) ja »Piibli loo õpetusviis« (Tartus, 1895); »Lahtised kirjad emadele . . .« (Tallinnas, 1896); »Kirjalikud harjutused Eesti keele õppimiseks« (Viljandis, 1902); »Kirjaseadmise õpetus . . .« (Viljandis, 1904); »Koduõpetus« ja »Koduõpetuse juhataja . . .« (Tallinnas, 1906). Eriti väärib tähelepanu tema »Kooli lugemisraamat« (I, 1905, II, 1907), mille kaudu avanes hea võimalus veneaegsetesse koolidesse viia lugemispaladena kirjeldusi Eesti maakondadest ja Eesti ajaloost. — Tähtsam on aga K.-i tegevus kirjandusloo alal. Juba 1902 Tartus ilmunud raamatuke »Eestlase iseloom ja laad« annab tunnistust K.-i süstematiseerimisvõimest. Ka tema 1908 Tartus ilmunud: »Eesti vanem ilukirjandus . . .« võeti arvustuselt sõbralikult vastu. Sel alal edasi töötades pidas ta »Vanemuise« üldhariduslikel suvekursustel 1910—13 rea loenguid kirjandusloost. Siit võrsusidki »Eesti kirjanduseloo peajooned«. (I jagu Tallinnas, 1912, III tr. 1924; II jagu 1913, II tr. 1921). Samuti sündis Tartu rahvaülikoolis 1922—23 peetud loenguist eelmistele lisaks veel »E. kirjandusl. peajoonte« kolmas osa (Tallinnas, 1923). Oma kirjandusloogа on K. teinud õieti tänuväärt ja põhjapaneva töö, kogudes laialdasi materjale meie kirjandusloo alalt. Töö on iseloomult eklektiline ega pretendeeri suuremale iseseisvusele. Tähtsamaist temalt ilmunud artikleist oleks nimetada: »Impressionistlik uusromantismus mujal ja meil« (E. Kirj. 1913) ja »Mihkel Weske luule« (E. Kirj. 1915). — Edasi on K.-i pedagoogilisest tegevusest Tartus aluse saanud terve rida koolialasse puutuvaid raamatuid, nagu: »Kodumaatundmise õpeviis« (Tallinnas, 1917); »Eesti keele õpeviis . . .« (Tall., 1918); »Eesti ajalugu . . .« (Tall., 1919); »Eesti muinasjutud« (1919); »Eesti kodumaa . . .« I (Tall., 1918), II (Tall., 1921) ja eesti koolinõudeile vastavalt »Kooli lugemisraamatust« ümbertöötatud kirjanduslik »Eesti lugemik« viies osas, millest mõned osad mitmes trükis ilmunud.

Isikl. ja m. saadud andmed. *T.*

KAMSEN, Reinhold, kirjanik, sünd. 12.X 1871 Imaveres taluperemehe pojana, õppis Järavere külakoolis ning täiendas oma haridust hoolsa lugemise läbi; kasvas talus karjas käies ning künnipoisina, oli isatalus peremeheks, töötas Pilistvere Laenu- ja Hoiu-ühisuses ning asus 1920. a. Põltsamaa tarvitajateühingu raamatupidajaks. Üksikus Imavere talus kasvades oli noor K. armunud kodumaasse ja selle loodusesse; saades äratust Hermanni ja Tõnissoni »Postimehe« kaudu hakkas ta kirjutama kodumaa laule, mis ilmusid siin-seal ajakirjanduses ning mille lahkuminek endistest sellelaadilistest lauludest seisab nende realistlikus oludesse suhtumises. Hulk kirjanduslikke kavatsusi on K.-il jäänud olude tõttu kavatsusteks. Eri luuletuskogu ilmunud ei ole. Üksikud luuletused on aga tuttavaks saanud Kampmanni koolilugemisraamatu ja Sööti ning Suitsi eesti luule antoloogia kaudu.

Post. album, lk. 172 j.; Kampmann, Peaj. III, lk. 93 j. *H. V.*

KANN, Hans, ärkamisaegne lauluedendaja, sünd. 19. III 1849 Kanapää klk. taluomaniku pojana, teotses 1870.—80. aa.-l vallakooliõpetajana ja asub 1892. a.-st omavalitsuse teenijana Tartus. — Ärkamisajast saadik laulab K. Eesti koorides. Oma haruldaselt ilusa tenoriga äratas ta tähelepanu eriti nn. Kanapää kvartetis (H. Kann, G. Muld, A. Kudu, C. ja A. Daniel, J. Erlemann ja M. Vares), mis mitmel pool suure menuga esines. Tartus asudes laulis K. kaasa nn. »Kalevala« kvartetis ja muudes Tartu laulukoorides.

Vrdl.: H. Kann, Mälestusi laulupidudest (»Odamees«, Laulupeo album, 1926). *L. N.*